

Uddannelsesudvalget
UDU alm. del - Bilag 187
Offentligt

LÆRERSEMINARIERNES REKTORFORSAMLING & CVU REKTORKOLLEGIET

Til undervisningsminister Bertel Haarder
Til Folketingets Uddannelsesudvalg

Den 6. februar 2006

Reform af læreruddannelsen

I forbindelse med de igangværende forhandlinger om en reform af læreruddannelsen vil Lærerseminariernes Rektorforsamling (LSR) og CVU Rektorkollegiet (CVU Rk.) gerne fremkomme med nogle bidrag til udformningen af en sådan reform. Begge parter har tidligere fremsendt deres overordnede og samlede syn på en reform af uddannelsen, dels ved separate oplæg dels ved en fælles henvendelse i forlængelse af drøftelsen i Globaliseringsrådet i august 2005. Vi vil derfor i denne henvendelse koncentrere os om to centrale elementer i en reform af læreruddannelsen:

1. Aldersspecialisering og linjefagenes størrelse
2. Kan en sådan uddannelse realiseres på de nuværende institutioner?

Aldersspecialisering

Regeringen har forud for de aktuelle drøftelser klart tilkendegivet, at man ønsker en aldersspecialisering i en reform af læreruddannelsen. LSR & CVU Rk. er enig i behovet for en vis aldersspecialisering af læreruddannelsen. Det er vores klare opfattelse, at den tid, hvor en lærer kan uddannes til at undervise i alle fag i hele skoleforløbet, for længe er forbi. Det er det både som princip og i praksis. Men vi er samtidig optaget af at sikre en sammenhængende læreruddannelse, der giver kvalifikationer til hele skoleforløbet og sikrer, at læreren - uanset fag - har et perspektiv på hele skoleforløbet.

Vi vil gerne først give vores bud på, hvor der er behov for aldersspecialisering, og bagefter argumentere for, hvorfor vi ikke kan anbefale yderligere opdeling.

Aldersspecialisering i folkeskolens to største fag: dansk og matematik

Vi finder der er gode begrundelser for at foretage en aldersspecialisering i de to største fag i skolen, da de omfatter hele skoleforløbet og da der stilles stadig større krav til lærerne om en solid

faglighed og plads til fordybelse. Vi tilslutter os, at denne aldersspecialisering sker med sigte på henholdsvis begynder-/melletrinnet og mellem-/sluttrinnet.

Vi har længe argumenteret for en såkaldt **Y-model**, som bør organiseres på følgende måde:

- De studerende vælger, om de vil have linjefaget Dansk eller Matematik.
- Alle de studerende, der har valgt faget følger et fælles grundforløb, som giver de studerende et solidt fagligt grundlag i de områder, som enhver dansk-lærer eller matematik-lærer skal have styr på – uanset hvilket alderstrin vedkommende skal undervise på. Som genstandsfelt er det logisk, hensigtsmæssigt og fagligt velbegrunder at bruge eksempler fra mellemtrinnet som det fælles stof.
- Herefter vælger de studerende, om de vil specialisere sig mod de yngste eller de ældste klasser.

Den anførte model (fællesforløb først efterfulgt af specialisering) vil give uddannelsesinstitutionerne de bedste muligheder for at tilrettelægge uddannelsen. Det vil give de studerende det mest kvalificerede grundlag for valg og dermed færrest 'forkerte' valg / omvalg med studieforlængelse som resultat. Og det vil ikke mindst skabe bedre perspektiv på og sammenhæng i hele skoleforløbet.

Omfanget af stammen og grene i en Y-model bør naturligvis nøje overvejes. Vi vil anbefale en fordeling på ca. 2/3 på fællesdelen og 1/3 på specialiseringsdelen.

Hvor stort skal dansk- / matematiklinjefaget være?

Der er behov for en styrkelse af dansk/matematik i læreruddannelsen. Dansk/matematik skal derfor være større end de nuværende 0,7 årsværk. Dertil kommer, at aldersspecialisering i sig selv er udtryk for en markant styrkelse af faget med plads til fordybelse og specialisering.

Vi må på den anden side anbefale, at dansk/matematik ikke får så stort omfang, at det skævvrider læreruddannelsen og skaber meget lidt rum for de øvrige fag i uddannelsen. Det vil tillige betyde en skævvægtning i forhold til de kvalifikationer og fag, som folkeskolen efterspørger. Dansk I/Dansk II og Matematik I/Matematik II på hver 1,2 årsværk og Dansk I + Dansk II på i alt 1,8 årsværk er efter vores vurdering udtryk for en skævvridning af uddannelsen, som desuden vil medføre, at det bliver meget vanskeligt at give et bredt fagudbud på CVU'erne / seminarierne, jf. nedenfor.

Vi har således klart anbefalet en aldersspecialisering i dansk og matematik.

Vi kan derimod ikke anbefale en yderligere aldersspecialisering, som betyder en opdeling af læreruddannelsen i to adskilte uddannelser.

Hvorfor ikke en yderligere aldersspecialisering?

Det er vores vurdering, at en egentlig opdeling af læreruddannelsen i to adskilte uddannelser – en med sigte på begynder- og mellemtrinnet og en med sigte på mellem- og sluttrinnet – vil rumme en række problemer.

- Opdeling skaber skel
- Bindinger skaber tvang – frit valg skaber engagement
- Attraktivitet og kønsopdeling
- Forskellig størrelse til de yngste og de ældste
- Hvilke fag hører til hvor?

Opdeling skaber skel

For det første vil en opdeling i to læreruddannelse skabe nye skel i skoleforløbet, som vi bagefter skal bruge mange kræfter på at bygge bro over.

Bindinger skaber tvang – frit valg skaber engagement

Dernæst vil en opdelt læreruddannelse gøre det nødvendigt, at der lægges bindinger på, hvilke fag den studerende kan vælge, når de skal specialisere sig mod det ene eller det andet niveau. Vi tror det er afgørende for de studerendes engagement og udbytte af studiet, at de selv kan træffe valg. Det gavner hverken de studerende, læreruddannelsen eller folkeskolen, hvis de studerende i for høj grad må vælge fag som et fravalg i forhold til noget andet. Der bør vælges fag ud fra interesse, engagement og naturligvis adgangsgivende kompetencer.

Den nuværende læreruddannelse har resulteret i for mange 'fravalg'. Den fejl bør ikke gentages.

Attraktivitet og kønsopdeling

En totalt aldersspecialiseret læreruddannelsen rummer stor fare for, at det ene niveau (melletrinnet og de ældste) vil være det mest prestigefyldte. Det vil alt andet lige formentlig i højere grad tiltrække de mandlige studerende med en endnu mere kønsopdelt uddannelse og folkeskole end i dag – uden i øvrigt nogen form for garanti for, at de studerendes valg modsvarer folkeskolens behov.

Forskellig størrelse til de yngste og de ældste

En aldersspecialiseret læreruddannelse vil formentlig også betyde, at der regnes i forskellige størrelser linjefag – afhængigt af klassetrin.

Der synes imidlertid ikke at være megen logik eller faglig begrundelse for at tildele et fag, der sigter mod de yngste klasser færre lektioner i uddannelsen. Der synes at være generel enighed om, at begynderundervisningen stiller særdeles store faglige krav og derfor stiller krav om plads til den fulde faglige fordybelse i studiet.

Der er således ingen faglig begrundelse for, at fx natur-teknik, som der er stillet meget store forventninger til og som skal skabe grundlag for elevernes naturvidenskabeligt interesse, skal fylde halvt så meget som biologi og geografi. Men der er heller ikke en faglig-indholdsmæssig begrundelse for det modsatte.

Hvilke fag hører til hvor?

En total aldersspecialiseret læreruddannelse vil have indbygget nogle afgrænsningsproblemer, som gør det vanskeligt at få den til at hænge logisk sammen og samtidig fastholde, at der sker en styrkelse af fagligheden. To eksempler til illustration.

Eksempel Engelsk:

Hvis engelsk er placeret i gruppen: mellem/ældste, må det logisk betyde, at man ikke specialiserer sig mod de yngste klasser. Men hvad så med et højt prioriteret felt som 'tidlig sprogstart'?

Eksempel Idræt:

Hvis idræt er placeret i gruppen: Yngste / mellem, må det logisk betyde, at man ikke specialiseres mod de ældste klasser. Men hvad så med ønsket om øget fokus mod de ældste skoleelevers kostvaner, bevægelse og fedme problemer mv.?

Der er således store problemer med placering af de fag, der ikke entydigt retter sig mod enten de yngste eller de ældste elever men retter sig mod en større del af skoleforløbet.

Kan en sådan uddannelse realiseres på de nuværende institutioner?

Endelig er det vores vurdering, at en kraftig aldersspecialiseret læreruddannelse vil kræve en sådan volumen, at den ikke kan realiseres på nogen af de nuværende læreruddannelsesinstitutioner.

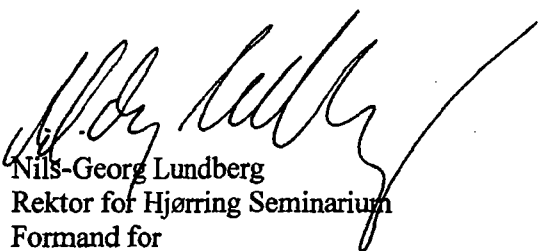
Vore beregninger viser, at hvis der sker en konsekvent opdeling af læreruddannelsen i to aldersspecialiserede retninger – en såkaldt V model - vil der være behov for et årligt optag på mellem 400 og 450 studerende for at kunne udbyde begge grene i V'et. Ingen seminarier er så store i dag, og selv i CVU og evt. "professionshøjskole"-sammenhæng vil et sådant optag medføre regionale skævvridninger i forhold til udbudsmuligheder af læreruddannelsen.

Verdens bedste læreruddannelse!

Vi har tidligere fremført, at ambitionen om verdens bedste folkeskole forudsætter verdens bedste læreruddannelse.

Læreruddannelsen skal derfor fortsat være én uddannelse, der bygger på sammenhænge og et fælles fundament.

Dertil en aldersspecialisering i folkeskolens to store og grundlæggende fag: dansk og matematik, som er forudsætningen for at lærerne er rustet til at møde dagens og fremtidens udfordringer.

Nils-Georg Lundberg
Rektor for Hjørring Seminarium
Formand for
Lærerseminariernes Rektorforsamling

Harald Mikkelsen
Rektor for CVU Midt-Vest
Formand for CVU Rektorkollegiet

Laust Joen Jakobsen
Rektor for CVU Stork
Formand for CVU-Rektorkollegiets fagudvalg
for de Pædagogiske Uddannelser

Aalborg d. 7.1.2006

Dansklærerforeningen
Sektionen for Videregående Uddannelser
Rathsacksvej 7
1862 Frederiksberg C

Uddannelsesudvalget
Folketinget, Christiansborg
1240 København K

I forbindelse med overvejelser over mulige måder at organisere danskfaget på i en ny læreruddannelse vil Sektionen for Videregående Uddannelser her i kort form argumentere for hvorfor vi ser den model som omtales som "Y-modellen" som den rigtige organisering i modsætning til et delt danskfag i hhv. begynder-/mellemtrin og mellem-/sluttrin. Sektionen mener endvidere at danskfagets fælles del kan knyttes til undervisningen på mellemtrinnet, og at denne fælles del skal være ens for alle studerende med dansk som linjefag.

Danskfaget indeholder en række faglige kundskaber og færdigheder samt en række fagdidaktiske kompetencer som er centrale for alle lærere at tilegne sig uanset om man skal undervise på begynder-, mellem- eller sluttrin.

Disse centrale faglige kerneområder udgør i helt kort form teoretisk viden om sprog og tekster i alle genrer og medier - både med henblik på at kunne analysere tekster og fremstille tekster. Yderligere må læreren have en grundlæggende viden om udvikling af elevernes læse- og skrivefærdigheder samt strategier for disse.

For at kunne kvalificere sig til at undervise og vejlede elever i kerneområderne, må den studerende have mulighed for at tilegne sig grundlæggende faglige kundskaber inden for relevante sprog-, læse-/skrive- og tekstteorier. Denne basisfaglighed er en helt afgørende forudsætning for at kunne undervise i sprog og tekster på de enkelte klassetrin. Den studerende skal altså bygge sine dansklærerkompetencer på grundig danskfaglig viden.

Herudover må den studerende tilegne sig en række centrale fagdidaktiske kompetencer. For at kunne undervise og vejlede i det danskfaglige kernestof, er det nødvendigt at læreren kan knytte den grundlæggende kernefaglighed til grundlæggende indholdsmæssige og fagmetodiske overvejelser over arbejdet med sprog og tekster - uanset klassetrin.

Disse to dele - det faglige og det fagdidaktiske kernestof - udgør således benet i "Y-modellen" og er dermed grunds substansen (fælles elementerne) både for de lærere der skal undervise hhv. små og store elever. Derfor vil det være naturligt at danskfaget organiseres med udgangspunkt i en fælles del for alle studerende med det centrale kernestof om omdrejningspunkt.

Ser man på trinnål efter 6. klasse i Fælles mål, vil man lægge mærke til at disse danskfaglige kerneområder - som her er beskrevet - udgør en væsentlig del af den centrale faglighed på mellemtrinnet.

På mellemtrinnet skal der arbejdes med at analysere og fortolke tekster samt at producere sprog og tekster, mundtlige såvel som skriftlige i alle genrer og medier. Og der skal arbejdes med elevernes læseudvikling. Herved knytter en væsentlig del af basisfagligheden sig til indholdet i danskfagets mellemtrin, og det vil således være oplagt at de grundlæggende fagdidaktiske overvejelser i Y-modellens ben eksemplificeres med undervisningssituationer hentet fra mellemtrinnet.

Rigtig
Overvejer man endvidere danskfaget i et progressionsperspektiv, er det således centralt at anskue en specialisering i undervisning i hhv. begynder- og sluttrin som en overbygning i forhold til arbejdet med basisstoffet samt den fagdidaktiske eksemplifikation på mellemtrinnet. Fokus på elevernes læse-/skriveudvikling på begyndertrinnet kræver fx grundlæggende viden om sprog- (lingvistik), læse- og tekstteori og ligger derved naturligt i forlængelse af basis. Det samme gælder for udskolingsområdet som indeholder en udbygning af arbejdet med sprog og tekster samt en videreudvikling af fagmetodiske arbejdsmåder.

Med en eventuel deling af danskfaget i læreruddannelsen i to selvstændige fag som målretter sig mod undervisning i hhv. begynder-/mellemtrin og mellem-/sluttrin, kan man frygte at der udvikles to helt adskilte danskfag, og det vil være meget uheldigt hvis kommende lærere møder to forskellige slags forståelser af danskfagets mellemtrin på seminariet. Det vil være uhensigtsmæssigt både i forhold til den daglige praksis i de enkelte fagteam på skolerne og ikke mindst i forhold til elevernes faglige udvikling og udbytte.

Sektionen for Videregående Uddannelser anbefaler således et samlet danskfag tilrettelagt som en Y-konstruktion med en fælles del for alle studerende med efterfølgende specialisering der sigter mod undervisning i hhv. begyndertrin og sluttrin.

Sektionen står til rådighed for yderligere synspunkter på danskfaget i ny læreruddannelse.

Med venlig hilsen

Merete Søndergaard
Formand for Dansk Lærerforenings Sektion for Videregående Uddannelser

Åbent brev vedr. linjefaget dansk som andetsprog i læreruddannelsen

Undervisningsminister Bertel Haarder
Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Kopi til Uddannelsesudvalget, partiernes uddannelsespolitiske ordførere, uddannelsesdirektør Ivan Sørensen og uddannelseskonsulent Birte Kjær Jensen

8. februar 2006

Åbent brev vedr. linjefaget dansk som andetsprog i læreruddannelsen

Som faglig forening for seminarielærere, der underviser i linjefaget dansk som andetsprog i læreruddannelsen, skal vi hermed udtrykke vores bekymring over, at der i debatten om fornyelse af læreruddannelsen stilles spørgsmålstejn ved linjefaget dansk som andetsprogs berettigelse i en ny læreruddannelse.

På landsplan er hver tiende folkeskoleelev tosproget; i de større byer er andelen af tosprogede elever langt højere, og over hele landet findes der skoler, hvor hovedparten af eleverne er tosprogede. Denne elevgruppe har dansk som andetsprog, og det er et sprogligt vilkår, som ikke blot har betydning for deres tilegnelse af dansk, men for deres tilegnelse af kundskaber og færdigheder generelt.

Denne udfordring tager linjefaget dansk som andetsprog op. Linjefaget dansk som andetsprog blev oprettet i 2001, og som det fremgik af evalueringen af folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog, der blev offentliggjort i 2004, dækker linjefaget et stort behov for viden om undervisning af tosprogede elever i den danske folkeskole. Evalueringen påpegede således, at 80% af de lærere, som i dag underviser elever med dansk som andetsprog, ikke har nogen uddannelse eller efteruddannelse inden for dansk som andetsprog. Samtidig blev det i evalueringen understreget, at uddannelse/efteruddannelse på området har stor betydning for kvaliteten af den undervisning, som de tosprogede elever modtager.

Derfor var det en af evalueringens anbefalinger at styrke fagområdet dansk som andetsprog i læreruddannelsen, og denne anbefaling indgik da også i *Regeringens initiativer med henblik på at få tosprogede elever til at klare sig bedre i uddannelsessystemet* af 7. oktober 2004. Her fremgik det, at Regeringen ville styrke læreres kvalifikationer på området ved at:

- gøre viden om de særlige vilkår, der kendetegner undervisningen af tosprogede i alle skolens fag, herunder kendskabet til fagområdet dansk som andetsprog, til et fast emne i den del af læreruddannelsen, der er fælles for alle.
- gøre det nuværende forsøgslinjefag dansk som andetsprog til et fast fag i linjefagsrækken i læreruddannelsen.

Denne hensigtserklæring blev fulgt op i Regeringens udspil til en fornyelse af læreruddannelsen, hvor permanentgørelse af linjefaget dansk som andetsprog efterfølgende optrådte som et centralt element:

"... gøres det nuværende forsøgslinjefag dansk som andetsprog til et fast fag i linjefagsrækken, da der ud over en generel indsigt i området (jf. nedenfor om obligatorisk grunduddannelse i dansk) også vil være brug for lærere med særlig faglig ekspertise".

På denne baggrund undrer vi os over, at der nu stilles spørgsmålstejn ved linjefaget dansk som andetsprogs berettigelse. Det undrer os endvidere, at der tilsyneladende tages beslutning om linjefagets eksistens, uden at der er foretaget en egentlig evaluering af forsøgsperioden.

Der har siden linjefagets oprettelse været stor interesse for faget blandt de lærerstuderende, og da de første nyuddannede lærere med dansk som andetsprog kom ud i skolerne i 2003, blev deres særlige faglighed inden for dansk som andetsprog vel modtaget af såvel skoleledere som erfarne lærerkolleger.

Linjefaget dansk som andetsprog udgør en vigtig platform i udviklingen af viden og praksis omkring dansk som andetsprog i folkeskolen. De fem år, det har eksisteret, er der sket afgørende udvikling i forhold til at skaffe viden om tosprogede elevers sprog- og fagudvikling i folkeskolen.

Med udgangspunkt i denne henvendelse stiller vi os som faglig forening til jeres rådighed for yderligere oplysninger og håber på en konstruktiv dialog, som kan udvikle faget og fagområdet dansk som andetsprog som helhed.

Med venlig hilsen

Foreningen af seminarielærere i dansk som andetsprog

Line Møller Daugaard (bestyrelsesformand), Århus Dag- og Aftenseminarium
Mail: line.moeller.daugaard@skolekom.dk
Tlf.: 86 16 02 00, lokal 702

København 8. februar 2006

Til Folketingets Uddannelsesudvalg
Folketinget, Christiansborg
1240 København K

Kommentar fra Seminariernes Idrætslærerforening til regeringens udspil til en ny læreruddannelse

Seminariernes Idrætslærerforening har med en del bekymring set forslag til en ny læreruddannelse i forhold til placering af faget idræt i forslaget om en todelt læreruddannelse.

Vi mener at faget bør placeres på både indskolings- og mellemtrin og mellem- og sluttrin. Vi har hæftet os ved formuleringen i Bilag 4, 9. januar 2006: Notat om fremtidige linje- og fællesfag:

Fagene Idræt, Historie, Engelsk og Kristendomskundskab kunne tænkes placeret anderledes på retningerne, da de i skolen findes på begge retninger. Der kan i øvrigt henvises til oversigten nedenfor over skolens fag fordelt på klassetrin.

Vi ønsker derfor, at der præciseres en formulering om, at faget kan vælges på begge retninger såvel indskolings- og mellemtrin som mellemtrin- og sluttrin.

Vi argumenterer ud fra følgende.

Idrætsfagets status og begrundelse

- Idrætsfaget er folkeskolens 3. største fag timetalsmæssigt med undervisning i hele skoleforløbet, både fagligt og tværfagligt.
- Faget er placeret som et ud af 3 fag, i lighed med dansk og matematik på alle skolens klassetrin
- Idrætsfaget er ikke udelukkende et praktisk musisk fag, men i høj grad også et naturvidenskabeligt fag.
- Idrætsfaget spiller en stor rolle i forhold til at iværksætte initiativer i forhold til den truede folkesundhed
- Ballerup-projektets foreløbige konklusioner peger tydeligt på en sammenhæng mellem social status og manglende deltagelse i motion og idræt. Der kan konstateres en klar polarisering mellem børn og unge der stortrives med skole- og fritidstilbud, og en voksende gruppe der bliver mere og mere inaktive, med de følgevirkninger i form af livsstilssygdomme, der af forskerne ikke længere sættes spørgsmålstegn ved.
- Idrætsfaget har i kraft af at være obligatorisk gennem hele skoleforløbet dermed muligheder for at danne og påvirke gode sundheds- og idrætsvaner. En oplagt løsningsmulighed, også anbefalet af forskerne, kunne være Folkeskolen og i særdeleshed idrætslæreruddannelsen
- Idrætsfaget er et væsentligt bidrag til styrkelsen af de sundhedsfremmende initiativer, f.eks. "En skole i bevægelse", "En mere sund livsstil" og "Uddannelse gennem idræt"
- Faget varetager som det eneste fag elevens kropslige udvikling og udvikling af kropslige kompetencer, som udvikles gennem hele skoleforløbet

- Kropslige kompetencer har betydning for evnen til at indgå i sociale relationer og derved evnen til at skabe sig position i det sociale rum og mulighed for at forandre denne position
- Nyere forskning viser at udvikling og styrkelse af motorik forbedrer kognitiv læring¹
- Nyere forskning viser at fysisk aktivitet og idræt har en positiv virkning i forhold til udvikling af selvtillid og selvværd
- Nyere forskning viser at kroppen har stor betydning for læring, som kan være medvirkende til facilitering af læreprocesser i et bredt læringsperspektiv²
- Børn tænker med kroppen (Keld Fredens). Børn lærer gennem kropslige oplevelser og handling. Faget idræt med kroppen som udgangspunkt er vigtigt i forhold til alsidig udvikling af eleven

Idrætsfaget i Læreruddannelsen

- Faget idræt kræver i kraft af elevens kropslige udvikling gennem hele skoletiden en særlig viden om denne udvikling i forhold til forslaget begrundelse om aldersspecialisering. Dette betyder at uddannelsen bør indebære at give den studerende viden om elevens udvikling i forhold til såvel grundlæggende motoriske mønstre i indskoling, motorisk guldalder på mellemtrinnet og forhold omkring puberteten og derved metodiske og fagdidaktiske overvejelser, der knytter sig til disse bestemte aldersgrupper.
- Undersøgelser viser at der er et markant fald i børn og unges deltagelse i fritidsidræt og i børn og unges fysiske aktivitetsniveau generelt når de når puberteten. De er derfor meget vigtigt, at eleverne fastholdes i en idrætsdeltagelse, får et stadigt bredere kendskab til forskellige idrætskulturer og bl.a. derigennem får en fortsat og livslang lyst til idræt
- Det er vigtigt at i forhold til folkesundheden her og nu og på lang sigt at eleverne modtager en idrætsspecifik undervisning gennem hele skoleforløbet
- Idrætsfaget er næstefter dansk det mest valgte fag at skrive bacheloropgave i læreruddannelsen. Dette markerer den betydning faget har for de studerendes opfattelse af sammenhænge mellem kropslig kompetence og elevens alsidige udvikling
- Idræt vælges af omkring halvdelen af de lærerstuderende som linjefag
- Seminariernes Idrætslærerforening har i samarbejde med analyseinstituttet GfK iværksat en undersøgelse, der afdækker idrætslærernes uddannelse, alder, køn og undervisningstimer.³ Hovedkonklusionerne af undersøgelsen er følgende:
 - Det er kun 54 % af idrætsunderviserne i folkeskolen, der har en liniefagsuddannelse.
 - Der er en stor gruppe idrætsundervisere, der slet ingen idrætsuddannelse har.
 - Gennemsnitsalderen for en liniefagsuddannet idrætslærer er 40 år.
 - 13 % af de liniefagsuddannede underviser ikke længere i faget.
 - Jo ældre idrætsunderviserne er, des færre timer undervises der i faget.
 - Idrætslærerne forlader typisk faget 10-15 år før pensionsalderen. Tendensen er mest markant for kvinder.

¹ Ericsson, Ingegerd (2003): *Bunkefloprojektet*

² Moser, T. (2004). Læring og bevægelse. *Agora*, Nr. 6, 2004 (ISSN: 1603-3280 AGORA; Nettidsskrift, utgitt av utviklingsavdelingen ved CVU Storkøbenhavn) <http://www.cvustork.dk/agoranr6.asp>; <http://www.cvustork.dk/agoranr64.asp>

³ Undersøgelse foretaget i april 2004 af Analyseinstituttet GfK. (www.idraetslaererforeningen.dk)

Seminarielærernes Idrætsforenings undersøgelse af behov og uddannelsesniveau i folkeskolen viser at der er brug for de uddannede idrætslærere

- Et af problemerne er, som der kan dokumenteres i ovenstående undersøgelse, at der kun er et sted mellem 54% - 57% af idrætsunderviserne i Folkeskolen som har en liniefagsuddannelse. Hvis forskerne har ret i, at meget af det forebyggende arbejde kan gøres i folkeskolen er en styrkelse af idrætslæreren et nærliggende sted at begynde. Det er derfor ikke tilstrækkeligt, at faget kun kan vælges som 0.6 årsværk og kun i retningen indskolings- og mellemtrinnet. Der bør derimod sættes ind i en styrkelse af idrætslæreruddannelsen på seminarierne.

Hvis idræt kun placeres i retningen: indskolings- og mellemtrin, må det betyde, at den lærerstuderende ikke specialiseres mod de ældste klasser. Dette er modstridende i forhold til ønsket om øget fokus mod de ældste skoleelevers kostvaner, bevægelse og fedmeproblemer mv.

Seminariernes idrætslærerforening stiller sig gerne til rådighed med dens samlede viden, erfaringer og indsigt i uddannelsen af idrætslærere.

Med venlig hilsen

Seminariernes Idrætslærerforening

v/Formand Mette Rose Eriksen
Axel Heides Gade 5A, 1.tv.
2300 København S
Mob.20 12 22 33/priv. 38 86 10 86
mette.rose.eriksen@skolekom.dk

Århus, marts 2006.

Til Uddannelsesudvalget og Globaliseringsrådet.

Angående udspil til reform af læreruddannelsen

Som undervisere i læreruddannelsens pædagogiske fag ønsker vi hermed at deltage i debatten om ny læreruddannelseslov.

Vedrørende forslag om aldersspecialisering og færre liniefag i uddannelsen

Vi mener, det fortsat er en fælles, overordnet skoleopgave at udvikle elevernes forståelse for demokratiske rettigheder og pligter (jf. nederst s. 2). På den baggrund er vi stærkt imod idéen om aldersspecialisering af læreruddannelsen og bemærker, at opmærksomhed på folkeskolens demokratiske forpligtelse fortsat er markeret i det kommende folkeskoleforlig.

Specialiseringsforslaget i læreruddannelsen rummer efter vores opfattelse en indbygget risiko for, at denne fælles forståelse af den danske skoles overordnede samfundsopgave mindskes.

En faglig og fagdidaktisk fordybelse i liniefag udviklet i samspil med pædagogiske fag – særligt Almen Didaktik - finder vi derimod som en stor styrke i en kommende læreruddannelsesreform. Den bedst muligt kvalificerede lærer med gedigen faglig og pædagogisk indsigt, stort overblik og engagement i sit fag og elevernes læring må være den bedste lærer en elev kan møde; uagtet man er blandt de yngste eller de ældste elever på skolen.

At tale om specialisering i forbindelse med læreruddannelse, må referere til det, en lærer er specialist i - adskilt fra andre professioner - at undervise. At kvalificere sig til at undervise handler om at forberede sig på professionen gennem:

- viden om undervisning og opdragelse, herunder klasserumsforskning
- viden om det sagsforhold, man specifikt skal undervise i (skolefagene)
- at gøre begyndende erfaringer med at håndtere praksis
- om i samspil med andre at drøfte undervisningens indbyggede dilemmaer med henblik på ansvarlige og velbegrundede handlinger.

Reduktionen af antallet af liniefag åbner mulighed for både en faglig og pædagogisk fordybelse samt et reelt samarbejde også med praktikken, hvorfor vi ser forslaget som et værdifuldt politisk initiativ.

Vedrørende de pædagogiske fag og samarbejdet mellem liniefag, pædagogiske fag og praktik

Vi finder det rigtigt tænkt, at en læreruddannelsesreform stiller krav til at udvikle samarbejdet mellem liniefag, pædagogiske fag og faget praktik.

Samtidig må vi påpege, at dette samarbejde kun lader sig realisere med den ønskede effekt såfremt timetallet til de pædagogiske fag øges .

At faget, Skolen i Samfundet (SIS) skulle forsvinde som selvstændigt fag begriber vi ikke. Idéen stammer fra en anbefaling i EVA's evalueringsrapport om læreruddannelsen, men uden begrundelse

Foreningen
Læreruddannelsens Pædagogiske Fag

eller forudgående dokumentation, og vi gør opmærksom på censorformandskabets vurdering af faget som værende et meget positivt element i læreruddannelsen - ikke mindst for uddannelsens aftagere.

SIS har som specifikt fokus at anskue lærerens og skolens virksomhed i lyset af de samfundsmæssige betingelser og den samfundsmæssige betydning denne virksomhed har. Fastholdes forslaget om en omlægning af SIS bør indholdet og perspektiverne knyttes til det pædagogiske fagområde; hvis timetal da må øges i relativt omfang.

Vi deler opfattelsen af, at det specialpædagogiske område i læreruddannelsen bør udvides, men finder det ulogisk at styrke feltet ved at lade det indgå i et reduceret pædagogisk fagområde. At oprette specialpædagogik som liniefag vil være en styrke for specialundervisningen, men vi er enige i, at specialpædagogisk indsigt - i en tid, hvor vi diskuterer rummelighed og opgør med den negative sociale arv - er en nødvendighed for enhver lærer, hvorfor der ligeledes bør afsættes tidsmæssige ressourcer til området i de obligatoriske fag.

Vi mener desuden, at de pædagogiske fag har en hel central position i ønsket om

- at styrke evalueringskulturen i folkeskolen
- at vurdere undervisningsmetoder
- at udvikle evnen til klasserumsledelse

- hvorfor det samlet set virker besynderligt at reducere de pædagogiske fags årsværk frem for at udvide.

Idéen om at placere dele af faget Almen Didaktik i liniefagene fremstår problematisk. Almen didaktik fokuserer på sammenhængstænkning med henblik på begrundet planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning og forslaget om, at liniefagslærerne delvist skal overtage denne undervisning kan kun realiseres tilfredsstillende, hvis der afsættes ressourcer til kompetenceudvikling af liniefagslærerne, eller med mindre det er tanken at inddrage lærerne fra de pædagogiske fag, som allerede har kompetencen, men aktuelt begrænsede ressourcer til at udvide samarbejdet.

Vedrørende enhedsskoletraditionen i Danmark

Afslutningsvist vil vi gerne gøre opmærksom på, at den igangværende debat om læreruddannelse bærer præg af en misvisende opfattelse af lærerens opgave i en såkaldt enhedsskole. Det politiske ønske om aldersspecialisering i læreruddannelsen er tænkt som et opgør med enhedslæreren i betydningen: at den enkelte lærer skal kunne undervise i alle fag på alle klassetrin. *Dette har aldrig været en intension i den danske folkeskole.*

Enhedsskoletanken handler om, at vi i Danmark har skabt en tradition for ikke at sortere børnene på grundskoleniveau, men gennem klassekonstruktionen har bidraget til at udvikle elevernes forståelse og ansvar for fællesskabet og for den enkeltes forudsætninger og frihed. Denne overordnede demokratiske skoleopgave har enhver folkeskolelærer haft som særlig forpligtigelse uanset fag og klassetrin. Alene i forhold til denne fælles opgave og det faktum, at læreren *i sit liniefag* har haft mulighed for at følge eleverne gennem hele grundskoleforløbet, kan man anvende betegnelsen: enhedslæreren.

Venlig hilsen

Benedikte Vilslev Petersen - på vegne af foreningen: *Læreruddannelsens Pædagogiske Fag.*

Pressemeddelelse

København, den 17. marts '06

Færre søger ind via kvote 2 på Danmarks vigtigste uddannelse

Fristen for kvote 2 ansøgninger er netop udløbet og viser, at de sidste års vigende søgning til læreruddannelsen fortsætter i år. Til trods for den massive omtale af den danske folkeskole og lærerprofessionen er antallet af ansøgere faldet igen i år.

Det politiske fokus på netop folkeskolen og læreruddannelsen har muligvis sået tvivl hos de studerende i forbindelse med deres fremtidige karrierevalg. Det er altafgørende for udviklingen af den danske folkeskole, at vi kan udfylde lærerstillingerne med kompetente uddannede professionelle, og dette kan kun sikres ved, at et tilstrækkeligt antal unge vælger at studere på landets lærerseminarier.

Lærerstuderendes Landskreds mener, at Regeringen må tage de nødvendige skridt for at sikre kvaliteten af læreruddannelsen til trods for faldet i ansøgertal. Læreruddannelsen finansieres via taxametersystemet, der giver tilskud per studerende, og et fald i ansøgertal, kan resultere i yderligere besparelser på den i forvejen økonomisk trængte uddannelse.

Politikerne forhandler i øjeblikket en reform af læreruddannelsen. Det er altafgørende, at reformen får skabt den kvalitet, som lærerprofessionen kræver, og at læreruddannelses status derigennem højnes.

Læreruddannelsen er et af de mest givende og inspirerende studier, der samtidig uddanner til en af samfundets vigtigste job, og det er derfor nødvendigt, at der iværksættes politiske initiativer, der er med til at gøre læreruddannelsen til et attraktivt studium.

For yderligere informationer kontakt formand, Jakob Andersen på 2033 2227.

Til Folketingets uddannelsesudvalg

Allerup d. 21/3 2006

Ny læreruddannelse – et praksisnært eksempel til overvejelse.

I regeringens udspil til ny læreruddannelse er det målet, at "Lærere skal have en stærk faglighed og være eksperter i at undervise børn".

Spørgsmålet er hvordan uddannelsen kan opbygges, så det sker? I regeringens udspil om uddannelsens fagrække og opbygning, er følgende citater bekymrende, fordi de indeholder ideer, der vil forringe uddannelsen:

"dele af almen didaktik placeres i linjefagene"

"Dele af fællesfagene (de pædagogiske) kan – udover at være grundelementer – indgå som elementer i linjefagene".

Læreruddannelsen er i dag præget af en **integrativ faglig-pædagogisk tænkning**. Det betyder at almen didaktik opfattes som et selvstændigt fag, der rejser temaer og problemstillinger om undervisning og læring. Det gør faget med adresse til linjefagene, som derfor må overveje forhold vedr. undervisning i faget. De studerende skal integrere faglige og almen didaktiske overvejelser for at blive eksperter i at undervise i faget.

Eksempel: I almen didaktik arbejdes der med: "Efter hvilke principper kan et indhold udvælges og tilrettelægges? En dag handler det om det eksemplariske princip. De studerende har medbragt deres undervisningsplaner fra praktik. De bliver nu bedt om at overveje 1) hvilken **generel** faglig indsigt de ønskede eleverne skulle få, og 2) hvilke **konkrete** eksempler / aktiviteter der blev anvendt, for at nå den ønskede indsigt. En praktikgruppe som i matematik havde undervist i regneark var noget frustrerede. Deres elever havde jo arbejdet med regneark, fordi de skulle lære at bruge regneark. Læreren i almen didaktik udfordrede dem igen: Består regnearket ikke af noget matematik? Joh, eleverne skulle skrive hvad de ønskede, der skulle ske med tallene (f.eks. addition, i matematik kaldes det at opstiller en funktion.). Aha, eleverne kan altså lære om funktioner ved at arbejde med regneark.

Efter denne lille undervisningssituation er disse studerende på vej til at blive eksperter i at undervise i faget matematik – **styrket faglighed gennem almen didaktik**. Det sker fordi læreren i faget almen didaktik i kraft af sin faglighed rejser en problemstilling i forhold til undervisning i linjefaget. Det er at arbejde integrativt. En forudsætning for at arbejde integrativt er, at der er mindst to fag at integrere. Fag konstitueres af mål- og indholdsbeskrivelser, og af lærere, der er fortrolige med fagligheden. Hvis dele af almen didaktik placeres i linjefagene, vil denne anden faglige synsvinkel vedr. at undervise, ikke længere komme udefra og se ind på linjefaget, men blive opslugt og dermed forsvinde som en særlig almen didaktisk synsvinkel på linjefaget. Det er desuden en anerkendt opfattelse, at fagdidaktik opstår i relationsfeltet mellem faget og almen didaktik – fagdidaktik kan ikke opstå ud af faget selv.

I en ny læreruddannelse er det derfor vigtigt at skelne mellem:

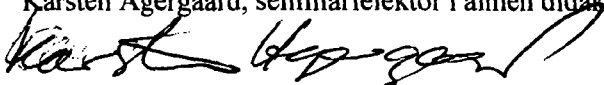
1. om dele af almen didaktik placeres i linjefagene (som der står i regeringens udspil)
 2. om almen didaktik og linjefagene er selvstændige fag, som skal integreres (som mit eksempel viser)
- Ad. 1: vil forringe uddannelsen, og i øvrigt kræve enorme udgifter til efteruddannelse af linjefaglærere, som reelt skal være eksperter i to fag (hvis det er det, der ligger i forslaget).
- Ad. 2: vil styrke uddannelsen, hvis der stilles krav om integration. Seminarielærerne kan forblive eksperter på ét fag, og forstå at arbejde integrativt.

I den integrative tænkning ligger for øvrigt også, at det formelle omfang af et linjefag (årsværk) ikke er udtryk for hvor meget undervisning de studerende reelt har haft i tilknytning til linjefaget, idet den tid der undervises i de pædagogiske fag også bidrager til at styrke de studerendes faglighed.

NB. Jeg betragter almen didaktik som 'et pædagogisk syntesefag', som også inddrager og samler overvejelser fra fagene Skolen i Samfundet, psykologi og pædagogik.

Med venlig hilsen og god fornøjelse med arbejdet

Karsten Agergaard, seminarielektor i almen didaktik, CVU Fyn, Odense Seminarium.

- Hvordan kvalificerer man sig til faget, når det skal have et universitetsniveau i forbindelse med cand. pæd. uddannelserne på DPU ?
- Hvad er konsekvensen på de seminarier, hvor kun et af fagene udbydes nu ?
- Overvejelser over hvordan fagets eksamen skal afholdelse ?
- Har man et censorkorps, der dækker det nye fag ?
- Undervisningsmaterialer til det nye fag – faglige og fagdidaktiske ?
- Har man iværksat eller påtænker man at iværksætte udviklingsforløb med henblik på at udvikle området materiel design i såvel seminarier regi som i folkeskoleregi, hvis det er aktuelt ?
- Hvordan vil man sikre, at der er interesse fra de studerendes side til det nye fag, så der stadig uddannes undervisere til fagene / faget i folkeskolen ?
- Hvordan sikres efteruddannelse til seminarielærerne og eksterne censorer i god tid før faget implementeres ?

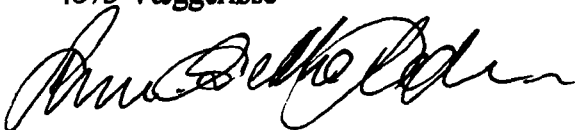
Vi ønsker en positiv diskussion af, hvordan fagene sløjd og håndarbejde eller et nyt fag materiel design kan udvikles med en stærkere fokus på, at eleverne udvikler kompetencer som kreativitet, problemløsning, initiativ og opfindsomhed. Elementer som er nødvendige for udvikling af iværksætter og innovation.

Foreningernes medlemmer og bestyrelser stiller sig til rådighed for et videre arbejde med at udvikle området.

Med venlig hilsen

Foreningen af Seminariernes Håndarbejds lærere
v. Anne-Grethe Andersen
Rådhusvænget 8
4873 Væggerløse

Læreruddannelsens Sløjdlærerforening
v. Ove Eskildsen
Vesterled 5
5881 Skårup

Til undervisningsminister Bertel Haarder og Folketingets uddannelsesudvalg

Vi har med naturlig interesse fulgt med i de oplysninger der løbende er fremkommet omkring ændringer til en ny læreruddannelse. Vi hører et ønske om at slå håndarbejde og sløjd sammen til et nyt fag : Materiel design i læreruddannelsen. Det er tid til både omtanke og eftertanke : At skifte navn fra sløjd og håndarbejde – til ”materiel design” gør det ikke – men nytænkning skader ikke. Vi er meget åbne for en dialog om, hvordan man i en kommende læreruddannelse gennem det nyt fag, *materiel design*, sikrer, at der uddannes kompetente lærere, der er såvel fagligt, pædagogisk og didaktisk kvalificeret til at løfte opgaven både at undervise i folkeskolens fag, sløjd og håndarbejde, samt formår at inddrage fagenes kernefaglige potentialer i tværfaglige sammenhænge, i hele skoleforløbet. Vi vil dog gerne problematisere det forhold, at linjefagsrækken i læreruddannelsen indtil nu har haft en klar sammenhæng med fagrækken i skolen, og dette princip brydes med det nye tiltag.

Ideen om et nyt fag ”materiel design” inviterer både til et fremadrettet perspektiv med nytænkning og udvikling, og til refleksion over væsentlige kulturelle aspekter, som bør viderebringes i det nye fag. Begge fagområder indeholder hver især deres håndværksmæssige dimensioner, æstetiske dimensioner og en materiel kultur, som ikke med et pennestrøg kan sammenlægges til et fag. Det skitserede forslag antyder, at man kan få det hele for det halve, hvilket vi finder meget betænkeligt. Det er påkrævet med en grundlæggende diskussion om, hvad der forstås med ”materiel” og ”design”, og hvilke væsentlige elementer, der er i de oprindelige fag, således at det bliver en styrket og relevant faglighed, vi tilbyder, og *ikke* et spareforslag. Denne debat vil vi meget gerne bidrage med.

På denne baggrund har vi følgende spørgsmål vedrørende det nye fag materiel design:

- Medfører en ændring i læreruddannelsesfaget en ændring i skolefagene, med hensyn til fagenes indhold, beskrivelser og navn ?
- Hvordan er sammenhængen mellem seminariefaget ”materiel design” og grundskolens to fag sløjd og håndarbejde ?
- Beskrivelse af faget skal afklares.
- Hvad er det ved denne nye konstruktion, der begrundes, at fagligheden styrkes ?
- Er der overvejet en kønsproblematik, idet en del kvindelige studerende vælger sløjd, mens mandlige studerende yderst sjældent vælger håndarbejde. Faget kan blive et kvindefag, især hvis der ikke skal være et grenvalg.
- Lægger det op til at der skal være et grenvalg indenfor linjefaget materiel design rettet mod henholdsvis fagene sløjd og håndarbejde i folkeskolen ? Hvis grenvalg: Hvad er indholdet i det fælles område i, og hvordan udvælges og beskrives indholdet i de to grene ?
- Er der taget højde for sløjds helt specielle brug af maskiner, som udgør en speciel risiko ? Det bør indgå som et vigtigt parameter ved tilrettelæggelsen af det nye liniefag.

Pressemeddelelse

København, den 27. marts '06

Læreruddannelsens sociologiske og historiske elementer skal bevares

I forbindelse med reformen af læreruddannelsen har faget Skolen i Samfundet været diskuteret. Lærerstuderendes Landskreds mener, det er essentielt at faget, som læreruddannelsens eneste obligatoriske sociologiske fag, bevares på læreruddannelsen.

"Det er altafgørende for lærernes virke i den danske folkeskole, at de er bevidste om de sociologiske aspekter af børnenes virke i en moderne verden, og bevidste om skolens rolle i det danske samfund. Fjernes faget Skolen i Samfundet, risikerer vi, at kommende folkeskolelærere ikke er teoretisk funderet til at kunne følge med i den takt, samfundet og elevernes virkelighed og reaktionsmønster ændres i." udtaler formanden for Lærerstuderendes Landskreds Jakob Andersen

Skolen i Samfundet har som fornemmeste opgave at sætte lærernes og skolens virke i perspektiv i forhold til samfundsmæssige betingelser og den samfundsmæssige udvikling. Disse elementer er centrale i en læreruddannelse, der er udviklingsorienteret og forholder sig til den virkelighed den skal agere i - disse elementer skal bevares også efter en reform af læreruddannelsen.

Faget Skolen i Samfundet har en markant profil som introducerende fag til skolens placering i danske samfund, både i et fremtidsperspektiv og historisk perspektiv. Skolen i Samfundet sætter udviklingen af den danske folkeskole i perspektiv i forhold til udviklingen af det danske samfund. "Fjernes faget Skolen i Samfundet fra læreruddannelsens fagrække, risikerer vi at de studerende ikke får overblik over skolens placering i det danske samfund, og hvorfor skolen ser ud som den gør i dag." udtaler Jakob Andersen

Skolen i Samfundet placerer folkeskolen i en national, historisk og kulturel kontekst, hvor skolens udvikling ses i et historisk og politisk perspektiv. Som kommende lærere er det afgørende, at vi kender den danske skoletradition og kan sætte den i forbindelse med udvikling af det danske samfund.

Lærerstuderendes Landskreds mener, det vil være katastrofalt for sammenhængskraften i hele læreruddannelsen, hvis dens sociologiske og historiske grundsten, med fjernelsen af Skolen i Samfundet, går tabt.

For yderligere informationer kontakt formand, Jakob Andersen på 2033 2227.